

Advies 40/2018 van 23 mei 2018

Betreft: Voorontwerp van koninklijk besluit houdende overdracht van de gegevensbank bedoeld in artikel 9 van de wet van 20 december 2001 betreffende de schadeloosstelling van de leden van de Joodse Gemeenschap van België voor hun goederen die werden geplunderd of achtergelaten tijdens de oorlog 1940-1945 aan het Algemeen Rijksarchief (CO-A-2018-030)

De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer (hierna "de Commissie");

Gelet op de wet van *8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens* (hierna WVP), inzonderheid artikel 29;

Gelet op de adviesaanvraag van de heer Charles Michel, Eerste Minister, ontvangen op 4 april 2018;

Gelet op de bijkomende informatie ontvangen op 24 en 25/04/2018;

Gelet op het verslag van de heer Willem Debeuckelaere;

Brengt op 23 mei 2018 het volgend advies uit:

De Commissie vestigt er de aandacht op dat er recent nieuwe Europese regelgeving inzake de bescherming van persoonsgegevens werd uitgevaardigd: de Verordening betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens. Deze akten verschenen in het Europese Publicatieblad van 4 mei 2016^[1].

De verordening, meestal AVG (algemene verordening gegevensbescherming) genaamd, is van kracht geworden twintig dagen na publicatie, nl. op 24 mei 2016 en wordt, twee jaar later, automatisch van toepassing, zijnde op 25 mei 2018. De richtlijn moet via nationale wetgeving omgezet worden tegen uiterlijk 6 mei 2018.

Voor de Verordening betekent dit dat vanaf 24 mei 2016, gedurende de uitvoeringstermijn van twee jaar, op de lidstaten enerzijds een positieve verplichting rust om alle nodige uitvoeringsbepalingen te nemen en anderzijds ook een negatieve verplichting, de zogenaamde "onthoudingsplicht". Laatstgenoemde verplichting houdt in dat er geen nationale wetgeving mag worden uitgevaardigd die het door de Verordening beoogde resultaat ernstig in gevaar zou brengen. Ook voor de Richtlijn gelden gelijkaardige principes.

Het verdient dan ook aanbeveling om desgevallend nu reeds op deze akten te anticiperen. Het behoort in de eerste plaats aan de adviesaanvrager(s) toe om hiermee rekening te houden in zijn (hun) voorstellen of ontwerpen. De Commissie heeft in onderhavig advies, in de mate van het mogelijke en onder voorbehoud van mogelijke bijkomende toekomstige standpunten, alvast gewaakt over de hoger geschetste negatieve verplichting.

^[1] Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming)

Richtlijn (EU) 2016/680 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door bevoegde autoriteiten met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Kaderbesluit 2008/977/JBZ van de Raad

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=OJ:L:2016:119:TOC>

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/?uri=OJ%3AL%3A2016%3A119%3ATOC>

I. ONDERWERP EN CONTEXT VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. Een voorontwerp van koninklijk besluit (hierna "het voorontwerp") houdende overdracht van de gegevensbank bedoeld in artikel 9 van de wet van 20 december 2001 betreffende de schadeloosstelling van de leden van de Joodse Gemeenschap van België voor hun goederen die werden geplunderd of achtergelaten tijdens de oorlog 1940-1945, wordt ter advies aan de Commissie voorgelegd.
2. Artikel 9 van de voormelde wet van 20 december 2001 machtigt de Koning om, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad en na advies van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, de bestemming te bepalen van de gegevensbank op het einde van het mandaat van de Commissie betreffende de schadeloosstelling van de leden van de Joodse Gemeenschap opgericht bij de diensten van de Eerste minister (hierna de Commissie voor de schadeloosstelling).

II. TEN GRONDE

3. De gegevensbank waarover het huidige voorontwerp handelt werd opgericht door de Studiecommissie aangaande het lot van de bezittingen van de leden van de Joodse Gemeenschap in België, geplunderd of achtergelaten tijdens de oorlog 1940-1945 (zogenaamde "Commissie Buysse"), opgericht bij de Diensten van de Eerste minister door de wet van 15 januari 1999¹. Bij koninklijk besluit van 29 oktober 2001 tot uitvoering van artikel 4, laatste lid, van deze wet van 15 januari 1999, werd zij overgedragen naar de Commissie betreffende de schadeloosstelling van deze Gemeenschap² en geïntegreerd in de eigen gegevensbank van deze Commissie.
4. Volgens de informatie die in 1998 aan de Commissie werd meegedeeld bij de adviesaanvraag betreffende de oprichting van deze gegevensbank³, werd deze laatste opgericht om de Commissie Buysse en de Commissie betreffende de schadeloosstelling toe te laten hun opdrachten uit te voeren. Zij moest toelaten de gegevens te kruisen die zich bevonden in verschillende archiefbestanden en individuele trajecten te reconstrueren.

¹ Wet van 15 januari 1999 betreffende de Studiecommissie betreffende het lot van de bezittingen van de leden van de Joodse gemeenschap van België, geplunderd of achtergelaten tijdens de oorlog 1940-1945.

² Opgericht krachtens de wet van 20 december 2001 betreffende de schadeloosstelling van de leden van de Joodse Gemeenschap van België voor hun goederen die werden geplunderd of achtergelaten tijdens de oorlog 1940-1945.

³ Cf. advies 22/98 van 26 augustus 1998 betreffende de oprichting van een gegevensbank door de Studiecommissie aangaande het lot van de bezittingen van de leden van de Joodse Gemeenschap in België, geplunderd of achtergelaten tijdens de oorlog 1940-1945.

5. Uit de informatie die het Secretariaat heeft verkregen van de gemachtigde ambtenaar, laat de gegevensbank in haar huidige vorm raadplegingen toe per aanvraag tot schadeloosstelling en per beroofde persoon en laat zij eveneens toe verbanden te leggen tussen de verschillende gegevens. Zij omvat de volgende gegevens:
- biografische en genealogische gegevens betreffende 70000 personen die vanuit België of Frankrijk werden gedeporteerd of het slachtoffer werden van antisemitische maatregelen die genomen werden in België. Verbanden werden gelegd tussen deze gegevens en informatie betreffende geroofde goederen voor elk geval waar een persoon in verband kan gebracht worden met precieze eigendommen op basis van de archieven van de Duitse plunderingen, naoorlogse archieven van de Belgische administratie - de Dienst van het Sequester - en de private archieven van banken en verzekeringsmaatschappijen). Onder deze personen zijn sommigen momenteel nog in leven (verborgen kinderen,...);
 - De gegevens van 954 houders van een verzekeringspolis gedurende de tweede wereldoorlog;
 - De recente biografische en genealogische gegevens betreffende 5620 aanvragers van schadeloosstelling⁴ en, in geval van overlijden van deze laatsten, hun rechthebbenden (naam, voornaam, adres, rekeningnummer, telefoonnummer, geboortejaar, taalrol,...)
6. In tegenstelling tot de aanbevelingen van de Commissie in haar voormeld advies nr. 22/98 alsook in het advies nr. 29/2001 van 24 augustus 2001 betreffende de overdracht van de gegevensbank aan de diensten van de Kanselarij in afwachting van de oprichting van de Commissie voor de schadeloosstelling, werden de categorieën derden die gemachtigd zijn om toegang te hebben tot de gegevens na de beëindiging van de opdrachten van de voormelde Commissies, niet door de wetgever bepaald. Deze laatste heeft in de plaats een delegatie verleend aan de Koning om de bestemming te bepalen van deze gegevensbank na afloop van het mandaat van de Commissie voor de schadeloosstelling.
7. Gelet op het maatschappelijk en historisch belang van de in de gegevensbank opgenomen gegevens, heeft de Commissie geen bezwaar tegen haar overdracht aan het Algemeen Rijksarchief op voorwaarde dat aan de betrokkenen bijzondere garanties worden geboden en dat artikel 89.1 van de AVG wordt nageleefd (beginsel van de minimalisering van gegevens⁵) bij de terbeschikkingstelling van de informatie aan derden en dit op basis van de redenen die zij zullen invoeren in hun aanvragen om toegang. Overweging 158 van de AVG stelt immers dat "De

⁴ Met name de beroofde personen of hun rechthebbenden tot in de 3de graad.

⁵ Dit beginsel vereist dat enkel de gegevens worden verwerkt die noodzakelijk zijn voor het onderzoek en dit bij voorkeur in een anonieme vorm. Indien dit niet mogelijk is zal indien mogelijk steeds de voorkeur verleend worden aan verwerking in gepseudonimiseerde vorm boven een verwerking van onbewerkte gegevens. Telkens wanneer die onderzoeksdoelinden kunnen worden verwezenlijkt door een verdere verwerking die de identificatie van betrokkenen niet of niet langer toelaat, moeten zij aldus worden verwezenlijkt.

lidstaten moeten tevens worden gemachtigd om te bepalen dat persoonsgegevens voor archiveringsdoeleinden verder mogen worden verwerkt, bijvoorbeeld met het oog op het verstrekken van specifieke informatie over het politiek gedrag onder voormalige totalitaire regimes, over genocide, misdaden tegen de menselijkheid, met name de Holocaust, of over oorlogsmisdaden".

8. Voor elke overdracht aan het Algemeen Rijksarchief zullen de in de gegevensbank opgenomen gegevens eerst en vooral moeten worden gesorteerd door toedoen van de Rijksarchivaris, overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 11 tot 15 van het KB van 18 augustus 2010 tot uitvoering van de artikelen 5 en 6 van de archiefwet van 24 juni 1955 en dit teneinde enkel de gegevens over te dragen die een wetenschappelijk, historisch en maatschappelijk belang vertonen. Het ontwerp van Koninklijk besluit zal in die zin op nuttige wijze het doeleinde van de overdracht in zijn beschikking opnemen.

9. Artikel 8 van de voormelde wet van 20 december 2001 bepaalt dat de door de Commissie voor de schadeloosstelling uitgevoerde onderzoeken teneinde de oprechtheid van de aanvraag tot schadeloosstelling na te gaan, alsook de resultaten hiervan, gedekt zijn door het beroepsgeheim en uitsluitend bestemd voor de procedure van onderzoek van de aanvraag tot schadeloosstelling. Bijgevolg zouden de resultaten van deze onderzoeken moeten worden gepseudonimiseerd alvorens zij worden overgedragen aan de archieven of op z'n minst alvorens zij ter beschikking van derden worden gesteld door de diensten van het Algemeen Rijksarchief. Dit zal eveneens op nuttige wijze worden verduidelijkt in het ontwerp van Koninklijk besluit.

10. Gezien het feit dat zij de etnische of raciale afkomst openbaren van de opgenomen personen, kunnen de in de gegevensbank verwerkte gegevens beschouwd worden als gevoelige gegevens in de zin van artikel 9 van de AVG. Om het verbod op de verwerking van deze gegevens, vervat in artikel 9.1 van de AVG, op te heffen dient een van de uitzonderingen bedoeld in artikel 9.2 van de AVG te kunnen worden ingeroepen.

11. In onderhavig geval kan de overdracht aan het Algemeen Rijksarchief van de informatie van de gegevensbank die een historisch en maatschappelijk belang vertonen alsook de verwerkingen die hiermee zullen worden uitgevoerd, gestoeld worden op artikel 9.2.j⁶ AVG mits de voorwaarden worden nageleefd; wat impliceert dat het voor advies voorgelegde ontwerp moet voorzien in

⁶ Het verbod op de verwerking van persoonsgegevens die de etnische of raciale afkomst openbaren is niet van toepassing als "de verwerking noodzakelijk is met het oog op archivering in het algemeen belang, wetenschappelijk of historisch onderzoek of statistische doeleinden overeenkomstig artikel 89, lid 1, op grond van Unierecht of lidstatelijk recht, waarbij de evenredigheid met het nagestreefde doel wordt gewaarborgd, de wezenlijke inhoud van het recht op bescherming van persoonsgegevens wordt geëerbiedigd en passende en specifieke maatregelen worden getroffen ter bescherming van de grondrechten en de belangen van de betrokkene.».

passende en specifieke maatregelen voor de vrijwaring van de fundamentele rechten en belangen van de nog in leven zijnde betrokkenen⁷.

12. Hiertoe is het aangewezen dat, bovenop het beginsel van de minimalisering vervat in artikel 89.1 van de AVG dat door de diensten van het Algemeen Rijksarchief zal moeten worden nageleefd bij de terbeschikkingstelling van de gegevens, bepaald wordt voor welke doeleinden de persoonsgegevens van de gegevensbank bij het Algemeen Rijksarchief zullen mogen worden gebruikt (historisch, genealogisch of wetenschappelijk onderzoek) en de toegang beperkt wordt tot de leden van de wetenschappelijke gemeenschap die belast zijn met dergelijk onderzoek (naast natuurlijk de toegang door de betrokkenen tot hun eigen gegevens of die van familieleden).
13. Om te beantwoorden aan de vereisten van artikel 9.2 van de AVG, zou de wetgever eveneens inspiratie kunnen opdoen in het Koninklijk besluit van 16 juli 1992 betreffende het verkrijgen van informatie uit de bevolkingsregisters en uit het vreemdelingenregister dat bepaalt dat, voor documenten die meer dan 120 jaar geleden afgesloten zijn, de informatie vrij kan meegedeeld worden voor genealogische, historische of wetenschappelijke doeleinden, en dat voor documenten die minder dan 120 jaar geleden afgesloten zijn, de mededeling in onbewerkte vorm (niet geanonimiseerd) voor deze doeleinden slechts is toegelaten mits toestemming van de nog in leven zijnde betrokkenen. Het Koninklijk besluit van 13 februari 2001 ter uitvoering van de Privacywet vereist op zijn beurt de voorafgaande toestemming van de betrokkenen voor het hergebruik van hun niet-gecodeerde gegevens voor historische, statistische of wetenschappelijke doeleinden behalve wanneer de bedoelde gegevens duidelijk door de betrokkene openbaar werden gemaakt of wanneer deze gegevens nauw verband houden met het openbaar karakter van de betrokkene of feiten waarbij deze is betrokken of wanneer het verkrijgen van de voorafgaande toestemming onmogelijk blijkt of onredelijke inspanningen vergt (art. 19 en 20 KB 13/02/2001).
14. Zo zou, naar analogie van wat werd voorzien in het internationaal akkoord inzake de opsporingsdienst van 9 december 2011 betreffende de openstelling van de oorlogsarchieven voor onderzoek, het ontwerp ook kunnen verduidelijken dat het Algemeen Rijksarchief alle redelijke maatregelen zal nemen om de verspreiding te vermijden van informatie afkomstig van de gegevensbank die schadelijk zou kunnen zijn voor de belangen van (een) perso(o)n(en) of haar/hun naasten die getroffen werden door antisemitische maatregelen tijdens de tweede wereldoorlog. De Commissie beveelt aan dat de auteurs van anti-Joodse maatregelen of antisemitische handelingen eveneens zouden gedekt worden door een dergelijke bepaling.

⁷ De AVG is niet van toepassing op de verwerking van persoonsgegevens van overleden personen.

15. Tot slot, in toepassing van artikel 13.3 van de AVG, dienen de nog in leven zijnde betrokkenen bij wie persoonsgegevens rechtstreeks werden ingezameld, vooraf door de diensten van de Kanselarij van de Eerste minister te worden geïnformeerd over de overdracht van hun gegevens onder de voorwaarden zoals bepaald in de artikelen 13.1 en 13.2 van de AVG.
16. Voor de nog in leven zijnde betrokkenen van wie de Commissies gegevens hebben ingezameld bij derden, zou de vrijstelling van voorafgaande kennisgeving van de latere verwerking, bepaald in artikel 14.5.b van de AVG, kunnen worden ingeroepen onder de cumulatieve voorwaarden dat de diensten van de Kanselarij kunnen rechtvaardigen dat een dergelijke informatieverstrekking overmatige inspanningen vergt en dat zij gepaste maatregelen nemen om de rechten en vrijheden alsook de gewettigde belangen van de betrokkenen te beschermen, ook wanneer de informatie openbaar ter beschikking wordt gesteld (op een website, krantenadvertenties,...). Een informatieverstrekking aan de representatieve organisaties van de Joodse gemeenschap in België zou eveneens kunnen worden gerealiseerd.

OM DEZE REDENEN,

brengt **de Commissie een gunstig advies uit** over het voorontwerp op voorwaarde dat rekening wordt gehouden met de volgende opmerkingen:

1. Verduidelijking in het ontwerp van KB van het opzet van de gegevensoverdracht conform de consideransen 8 en 9, van de doeleinden waarvoor toegang kan worden verkregen tot de persoonsgegevens bij de diensten van het Algemeen Rijksarchief en beperking rationae personae van de bestemmingen (cons. 8, 9 en 12) ;
2. Invoering in het ontwerp van KB van passende en specifieke maatregelen voor het vrijwaren van de fundamentele rechten en belangen van de nog in leven zijnde betrokkenen die getroffen werden door anti-Joodse maatregelen en de auteurs van antisemitische handelingen(cons. 12 tot 14)
3. Informatieverstrekking aan de betrokkenen (cons. 15 en 16) ;

4. Naleving van het beginsel van de minimalisering bedoeld in artikel 89.1 van de AVG bij de terbeschikkingstelling door het Algemeen Rijksarchief van de gegevens aan derden (cons. 7).

De Wnd. Administrateur,

De Voorzitter,

(get.) An Machtens

(get.) Willem Debeuckelaere